

Adroddiad Blynyddol Cydraddoldeb

2018/19

www.gwynedd.llyw.cymru

Pwrpas yr Adroddiad

Ym mis Mawrth 2016 cyhoeddodd y Cyngor ei Gynllun Cydraddoldeb Strategol ar gyfer 2016-20 er mwyn lleihau anghydraddoldeb rhwng pobl sydd hefo nodweddion cydraddoldeb a gweddill y gymdeithas. Y nodweddion yna ydi:

- Oedran
- Ailbennu rhywedd
- Rhyw
- Hil (cynnwys tarddiad ethnig neu genedlaethol, lliw neu genedligrwydd)
- Anabledd
- Beichiogrwydd a mamolaeth
- Cyfeiriadedd rhywiol
- Crefydd neu gred – gan gynnwys diffyg cred
- Priodas a phartneriaeth sifil

(Deddf Cydraddoldeb 2010)

Yn y Cynllun Cydraddoldeb Strategol nododd y Cyngor y pedwar amcan y mae am weithio tuag atynt dros y pedair blynedd nesaf. Ychwanegwyd un pellach yn Adroddiad Blynyddol blwyddyn diwethaf, oherwydd fod tystiolaeth lleol yn dangos fod o'n rywbeth oedd angen gweithio arno ymhellach. Mae'r amcan newydd yn bumed yn y rhestr o bump amcan, sef:

- Gwellu ein trefniadau i ganfod a defnyddio barn pobl sy'n rhannu nodweddion cydraddoldeb
- Gwellu ein trefniadau asesu effaith cydraddoldeb
- Creu amgylchiadau i bobl o wahanol gefndiroedd i gynrychioli pobl Gwynedd trwy sefyll etholiad i fod yn aelod etholedig
- Adnabod unrhyw wahaniaethau cyflogaeth a thâl a gweithredu i'w lleihau.
- Gwellu ein darpariaeth gwybodaeth ar gyfer pobl sydd ddim yn defnyddio Cymraeg na Saesneg fel iaith gyntaf neu sydd angen dogfennau mewn fformat gwahanol.

Bwriad y ddogfen yma yw nodi rhai o'r pethau pwysicaf mae Cyngor Gwynedd wedi ei wneud yn ystod y flwyddyn Ebrill 2018 i Fawrth 2019 ym maes cydraddoldeb. Mae'n bwysig sicrhau fod ystyriaethau cydraddoldeb yn cael sylw dyledus ac yn treiddio'n naturiol i holl waith y Cyngor.

Cynllun Gweithredu

Amcan 1

Gwella ein trefniadau i ganfod a defnyddio barn pobl sy'n rhannu nodweddion Cydraddoldeb

Beth fydd y Cyngor yn ei wneud yn ystod 2016-20?	Beth yw'r amserlen?
1.1 Cryfhau cyswllt y Cyngor gyda grwpiau penodol a sefydlu grŵp craidd cydraddoldeb. Rhannu'r wybodaeth a ddaw o'r grŵp drwy'r Cyngor.	2016-17
1.2 Rhannu gwybodaeth o ymarferiadau casglu barn ar fewnwyd y Cyngor fel ei fod ar gael i bawb. (Ystyriaeth bellach i'w roi i ganfod y cyfrwng gorau)	Parhaus
1.3 Cryfhau'r elfen cydraddoldeb yn y Llawlyfr Ymgysylltu ar sail ymarfer dda er mwyn sicrhau fod gwasanaethau yn cael eu hatgoffa o'r budd sy'n dod o dderbyn barn pobl hefo nodweddion cydraddoldeb, yn ogystal â'r ddyletswydd i wneud hynny.	2016-17
Beth sydd wedi digwydd yn ystod 2018-19?	
1.1 Mae'r Grŵp Craidd Cydraddoldeb yn parhau i gyfarfod yn chwarterol gyda tua 25 o bobl ar y rhestr bostio. Cynhaliwyd cyfarfodydd gyda nifer o grwpiau allanol hefyd e.e. ffoaduriaid, pobl ag anabledd dysgu, Cyngor Pobl Hŷn, pobl ifanc newydd adael gofal, Grŵp LHBT+ GISDA a.y.b. Mae eu barn wedi helpu yn arbennig i lywio'r gwaith arbedion drwy nodi pwysigrwydd gofal ac addysg - dau faes a dderbyniodd warchodaeth. Defnyddwyd manylion y rhestr mudiadau er mwyn hyrwyddo'r holiadur hefo grwpiau nodwedd oedd ddim yn aelodau o'r grŵp craidd hefyd. 1.2 Yn digwydd 1.3 Wedi ei wneud 2017-18	

Gwella ein trefniadau asesu effaith cydraddoldeb	
	
Beth fydd y Cyngor yn ei wneud yn ystod 2016-20?	Beth yw'r amserlen?
2.1 Rhoi cymorth a hyfforddiant i swyddogion i sicrhau fod ganddynt wybodaeth am eu dyletswydd tuag at bobl gyda nodweddion cydraddoldeb. Dylai hyn gynnwys sicrhau fod asesiadau effaith yn rhan o ddatblygiad unrhyw bolisi, prosiect neu weithdrefn cyn gwneud unrhyw benderfyniadau.	Parhaus
2.2 Sicrhau fod y negeseuon sy'n dod o geisio mewnbwn grwpiau ac unigolion â nodweddion gwarchodedig yn cael eu rhannu drwy'r Cyngor ar gyfer eu cynnwys mewn asesiadau effaith.	Parhaus
Beth sydd wedi digwydd yn ystod 2018-19?	
2.1 Mae'r e-fodiwl cydraddoldeb wedi ei roi ar wefan y Cyngor ac mae wedi ei hyrwyddo i ryw raddau ond bychan yw'r ymateb. Mae angenrheidiol ei hysbysebu'n bellach yn ystod 2019-20. Mae'n bwysig fod mwy o bobl yn gwybod beth yw eu dyletswydd. Mae'r Swyddog Polisi a Chydraddoldeb yn parhau i addysgu swyddogion ynglŷn â'r dyletswyddau mewn ffyrdd eraill, drwy siarad hefo unigolion, mynychu grwpiau tîm a thimau rheoli. Y bwriad yw i hyn sicrhau fod pob aelod staff yn ymwybodol o'i ddyletswydd dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010 er mwyn iddynt allu gweithredu'n addas ar gyfer pobl hefo nodweddion cydraddoldeb. Mae'r wybodaeth ar y fewnrwyd wedi ei hyrwyddo yn ystod y flwyddyn ond mae angen gwneud mwy o hyn hefyd. 2.2 Pan mae'r Swyddog Cydraddoldeb rhoi cymorth i swyddogion greu asesiadau effaith mae'n sicrhau fod yr wybodaeth a ddaeth o gyfarfod hefo grwpiau gwahanol ar gael iddynt. Mae'r wybodaeth wedi ei gyhoeddi ar wefan y Cyngor hefyd. Mae hyn yn cryfhau asesiadau effaith cydraddoldeb.	

Amcan 3

Creu'r amgylchiadau i bobl o wahanol gefndiroedd i gynrychioli pobl Gwynedd trwy sefyll etholiad i fod yn aelod etholedig.

Beth fydd y Cyngor yn ei wneud yn ystod 2016-20?

Beth yw'r amserlen?

3.1 Cynnal arolwg lleol i adnabod yr elfennau sy'n rhwystr i unigolion rhag sefyll etholiad i fod yn gynghorydd lleol

2016/17 –
2017-18

3.2 Gweithredu (lle'n bosib) ar ganlyniadau'r uchod i symud rhwystrau

2016/17 –
2017-18

3.3 Amrywiol ddulliau i godi ymwybyddiaeth pobl Gwynedd o ddemocratiaeth a'r cyfleoedd i gynrychioli fel cynghorydd lleol

2016/17 –
2017-18

Beth sydd wedi digwydd yn ystod 2017-18?

Y rhelyw o'r gwaith yma wedi digwydd yn barod wrth baratoi at etholiadau Llywodraeth Leol 2017. Fodd bynnag, rydym eisoes wedi dechrau meddwl am hybu amrywiaeth ar gyfer y cylch etholiadol nesaf ac i'r dyfodol yn y tymor hwy.

Yn ystod 2018-19 cynigwyd cwrs Rhagfarn Ddiymwybod i Aelodau'r Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd er mwyn codi ymwybyddiaeth o ragfarn ddiymwybod ac ystyried sut i ymateb iddo. Mae gwaith yn mynd rhagddo i gynnal hyfforddiant mewnol ar ragfarn ddiymwybod i'r Aelodau i gyd yn fuan ym mis Ebrill ac mae'r ymateb agoriadol wedi bod yn bositif.

Amcan 4

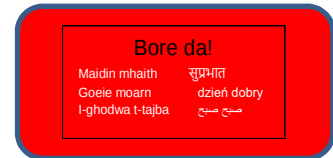
Adnabod unrhyw wahaniaethau cyflogaeth a thâl a gweithredu i'w lleihau

Beth mae'r Cyngor am ei wneud yn ystod 2016-20?		Beth yw'r amserlen?
4.1 Ymgyrch i lenwi bylchau yn y data nodweddion cydraddoldeb		Cychwyn ym Mehefin 2016
4.2 Cwblhau awdit tâl		2016/17 – 2019/20.
4.3 Gweithredu ar sail y dystiolaeth o'r awdit tâl ac unrhyw wybodaeth berthnasol arall		2016/17 – 2019/20
Beth ddigwyddodd yn ystod 2018-19?		
4.1 Roedd ein holiadur monitro staff wedi dyddio ac nid oedd yn gofyn y cwestiynau cywir am rai nodweddion, yn arbennig crefydd. Mae holiadur newydd sydd yn ateb yr angen yn well yn awr yn fyw. Negeseuon amrywiol wedi eu cyhoeddi'n pwysleisio'r angen i'w gwblhau er mwyn cael ffigyrau gwerth chweil i weithredu arnynt, er, wrth gwrs, nid os gan y Cyngor yr hawl i fynnu ymateb. Dan yr amgylchiadau, mae'n anorfod fod y nifer oedd wedi ei gwblhau er mwyn adrodd ar 31 Mawrth 2019 yn sylweddol is na'r flwyddyn ddiwethaf. Wedi dweud hynny, rhaid cofio fod yr wybodaeth rydym yn ei gasglu erbyn hyn yn ateb ein dyletswydd dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010 llawer gwell 4.2 Wedi ei gwblhau 4.3 Mae Blaenoriaeth Gwella 3 yng Nghynllun y Cyngor, sef Merched mewn Arweinyddiaeth, yn hybu'r nifer o ferched sy'n ymgeisio ac yn cyrraedd swyddi uwch o fewn y Cyngor trwy adolygu'r amodau a'r amgylchedd gwaith. Mae'r Cyngor yn cydnabod fod y nifer o ferched sy'n cyflawni swyddogaeth reolaethol o fewn y Cyngor yn anghymesur â rhaniad o fewn y gweithlu cyfan h.y. 70% yn ferched a 30% yn ddynion, er i'r awdit tâl diweddar ddangos nad oes yna fylchau cyflog cyfartal.		

Amcan 5

Gwella ein darpariaeth gwybodaeth ar gyfer pobl sydd ddim yn defnyddio Cymraeg na Saesneg fel iaith gyntaf neu sydd angen dogfennau mewn fformat gwahanol

Beth mae'r Cyngor am ei wneud yn ystod 2016-20?

Beth yw'r amserlen?

5.1 Ymgysylltu hefo'r Grŵp Craidd Cydraddoldeb a grwpiau eraill perthnasol i adnabod yr angen mwyaf

parhaol

5.2 Gweithredu ar yr hyn a ddywedir, os yn bosib

parhaol

Beth ddigwyddodd yn ystod 2018-19?

Mae trafodaeth wedi ei gynnal hefo BDA (British Deaf Association) sy'n gyfrifol am Siarter Iaith Arwyddion Prydeinig (BSL). Gan nad oes llawer o bobl yng Ngwynedd yn ddefnyddwyr BSL (35 yn ôl y cyfrifiad diwethaf) camau bychain mae nhw'n disgwyl gennym i gyrraedd sefyllfa i arwyddo'r Siarter. Rydym felly'n gweithio i roi fideo ar y Wefan Gorfforaethol er mwyn hysbysu pobl o'u hawliau a'u hannog i ofyn am ddogfennau BSL os ydynt eu hangen. Byddwn wedyn yn gwirio i weld beth arall sydd ei angen.

Mae trafodaeth wedi ei gynnal hefo Grwpiau Hunan-advocatiaeth (pobl hefo Anabledd Dysgu) ac mae nhw'n awyddus iawn i gael dogfennau Hawdd eu Darllen. Bydd angen gwneud gwaith i godi ymwybyddiaeth o'r fformat yma, a fformatau eraill, yn ystod y flwyddyn nesaf. Paratôdd y Swyddog Polisi a Chydraddoldeb ddogfennau Hawdd eu Darllen ar gyfer yr ymgynghoriad Blaenoriaethau Cyngor. Mae dogfennau Hawdd eu Darllen yn fformat arbennig sy'n defnyddio lluniau a brawddegau syml er mwyn bod yn haws i'w ddarllen. Mae'n ddefnyddiol ar gyfer pobl ag anabledd dysgu, pobl sydd ddim yn siarad Cymraeg a Saesneg fel iaith gyntaf, plant a phobl ifanc neu bobl sydd â sgiliau llythrennedd is am unrhyw reswm arall.

Bydd angen ymgysylltu ymhellach hefo'r Grŵp Craidd Cydraddoldeb yn ei gyfanrwydd yn ystod 2019-20.

Ydi'r Cyngor wedi gwneud unrhyw beth arall?

Agorodd Ysgol Eifion Wyn, Porthmadog ystafell arbennig ar gyfer cynnal sesiynau Grwpiau Anogaeth ym mis Ebrill 2018. Mae staff Ystafell yr Enfys yn canolbwyntio ar sgiliau emosiynol, cymdeithasol ac ymddygiadol law yn llaw â sgiliau iaith a chyfathrebu, llythrennedd a rhifedd. Derbyniwyd cefnogaeth wych i'r fenter gan fusnesau lleol a'r gymuned, gyda bron popeth ar gyfer yr ystafell yn rhoddion, ynghyd ag oriau o lafur. (Oedran, Anabledd)

Ym Mai 2018 cyhoeddodd y Bwrdd Partneriaeth Ranbarthol gynllun newydd i ddangos sut fydd gwasanaethau iechyd a gofal cymdeithasol yn cydweithio i ddiwallu anghenion gofal pobl gogledd Cymru. Roedd y Bwrdd (Cyngorau'r Gogledd, Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr a phartneriaid eraill) yn ymateb i'r asesiad poblogaeth a amlygodd gynnydd yn yr angen am ofal a chymorth. Mae'r cynllun, yn sgil ymgynghoriad eang, yn nodi'r blaenoriaethau ar gyfer integreiddio gwasanaethau iechyd a gofal cymdeithasol ar draws gogledd Cymru, ar gyfer pobl hŷn ag anghenion cymhleth, plant a phobl ifanc, pobl ag anableddau dysgu, gofalwyr a phobl â chyflyrau iechyd meddwl. (Anabledd)

Yn ystod Wythnos Ymwybyddiaeth Dementia, 21-27 Mai, bu diwrnodau agored DementiaGo yng Nghanolfan Hamdden Penllyn, Y Bala, a Chanolfan

Bro Dysynni, Tywyn. Roedd croeso i unrhyw un oedd yn bryderus am eu cof neu am ddatblygu dementia, neu'n gofalu, ddod i gyfarfod â staff y rhaglen gweithgareddau corfforol. Roedd cyfle i ymuno â dosbarth ymarferion ysgafn mewn cadair, cael paned a derbyn gwybodaeth gan y Gymdeithas Alzheimers a sefydliadau lleol eraill. Cynhaliwyd sesiwn gwybodaeth 'Ffrindiau Dementia' i ddysgu ychydig mwy am y cyflwr, a sut i gefnogi pobl yn y gymuned. (Anabledd)

Yn ogystal, yn ystod yr wythnos, bu disgyblion o Ysgol y Gorlan, Tremadog, yn dysgu am y cyflwr a'r pethau bach y gall pobl wneud i gefnogi unigolion sy'n byw gyda dementia. Cafodd y disgyblion y cyfle i gwrdd â phobl sy'n byw gyda dementia a chymryd rhan mewn gweithgarwch corfforol gyda nhw yng Nghanolfan Hamdden Glaslyn. (Oedran, Anabledd)

Bu gwaith uwchraddio yn Llys Cadfan (Tywyn), Plas Hafan (Nefyn) a Phlas Hedd (Bangor) mewn ymateb i alwadau lleol am wasanaethau gofal arbenigol i bobl â chyflyrau fel dementia. Gall pobl ddal i fyw o fewn eu cymunedau, hefo aelodau o'r teulu'n ymweld a chynnal cyswllt hollbwysig. Ceir cydweithio rhwng tîm gofal y Cyngor a staff meddygol Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr i ofalu am hyd at wyth o bobl â dementia ym mhob safle. Mae Cronfa Gofal Integredig Llywodraeth Cymru wedi cyfrannu at y gwaith. (Anabledd, Oedran)

Yn ddiweddar mae pobl oedd yn derbyn cefnogaeth ym Manton wedi symud ymlaen i dderbyn gwasanaethau mewn lleoliadau eraill yn yr ardal leol. Maent yn derbyn pecyn gofal personol, unigol gyda chyfleoedd i ddysgu a datblygu fel aelodau annibynnol o'r gymuned. Mae rhain yn gwneud gwaith coed ar safle Glynllifon ac eraill yn mynychu Menter Fachwen a Seren neu fynychu darpariaeth gymunedol newydd yng Nghanolfan Hamdden Arfon, Caernarfon. Mae cyfleoedd hyfforddi achrededig, i ddatblygu sgiliau a hyder unigolion, i'w galluogi, maes o law, i symud ymlaen i leoliad gwaith neu goleg. Mae hyn yn dilyn dros y ddwy flynedd o drafod gyda'r unigolion a'u teuluoedd er mwyn canfod beth oeddynt eisiau ar gyfer y dyfodol. (Anabledd)

Agorwyd caffi a stafell gymunedol wedi eu huwchraddio yng Nghanolfan Hamdden Arfon, Caernarfon, ym mis Mehefin gan ddarparu cyfleoedd profiad gwaith a hyfforddiant i oedolion sy'n adnabyddus i dîm anabledd dysgu. Mae'n fodel newydd ar ddarparu gwasanaeth er mwyn gweithio tuag at weledigaeth y Gwasanaeth Anabledd Dysgu i annog annibyniaeth. Bydd yr unigolion yn datblygu sgiliau bywyd ymarferol pwysig, gan ganolbwyntio ar eu cryfderau a'u grymuso i fyw bywydau llawn.

Hwylusir ystod eang o weithgaredd cymunedol, i ateb anghenion y gymuned leol, fel grwpiau rhieni a phlant, sesiynau 'Paned a Sgwrs', gweithgareddau

iechyd a lles a chlinigau 'pop-up' cyngor a gwybodaeth gan asiantaethau. Derbyniwyd cyllid o Gronfa Gofal Canolraddol Llywodraeth Cymru. (Anabledd)

Amlygodd adran YGC y Cyngor rôl rhai o'r merched sy'n gweithio o fewn yr adran ar gyfer Diwrnod Rhyngwladol Merched mewn Peirianeg ym mis Mehefin. YGC sy'n gyfrifol am ystod eang o brosiectau adeiladwaith, rheoliadau adeiladu a prosiectau amgylcheddol. Y gobaith yw ysbrydoli mwy o ferched ifanc i ystyried gyrfa yn y maes ac annog mwy o amrywiaeth yn y genhedlaeth nesaf o beirianwyr. (Rhyw)

Hefyd ym mis Mehefin cynhaliodd Amgueddfa Lloyd George, a Neuadd Llanystumdwy (ar y cyd gydag Archif Merched Cymru), ddigwyddiad i ddathlu 100 mlynedd ers i rai merched gael yr hawl i bleidleisio. Cynhaliwyd ail-gread o ddigwyddiad yn 1912 pan darfwyd ar Lloyd George wrth agor y neuadd bentref gan aelodau o'r WSPU (Women's Social and Political Union) fel rhan o'u hymgyrch. Hefyd fe gynhaliwyd sgysrsiau, cyfweiliadau a chystadleuaeth ysgolion fel rhan o'r dathliad. Yn ogystal roedd 'Sioe ar Daith', sef y siawns i ddod ag eitemau sy'n cofnodi hanes a bywyd merched yng Nghymru i gael eu cofnodi a'u sganio gan arbenigwyr. (Rhyw)

Cymerodd blant a phobl ifanc Dyffryn Nantlle ran mewn llu o weithgareddau fel rhan o 'Ha' Pen Hapus! 2018' yn ystod yr haf. Roedd pob math o ddigwyddiadau - chwaraeon, dysgu am archaeoleg, pysgota a chwrs ffilm i enwi ond rhai. Daeth nifer o gyrff a grwpiau at ei gilydd i gynnig cymorth i'r fenter yn ogystal â staff y Cyngor a chynghorwyr lleol. Mae'r wyl yn rhan o weledigaeth ehangach - pobl ifanc yn cymryd rôl flaenllaw i arwain y broses o drefnu a thrafod y pethau sydd yn bwysig iddyn nhw. Daeth y syniad sgil pobl ifanc yn dod i lyfrgell Penygroes i ymholi a oedd yna weithgareddau yn cael eu cynnal yn yr ardal. (Oedran)

Daeth prosiect ieuenctid Derwen (wedi ei sefydlu gan dimau Derwen a Gwasanaeth Ieuenctid Cyngor Gwynedd) i'r brig yng nghategori 'Hyrwyddo cydraddoldeb ac amrywiaeth' Gwobrau Rhagoriaeth Gwaith Ieuenctid Cymru 2018. Mae'n cynnig gweithgareddau amrywiol i bobl anabl er mwyn magu hyder i gymryd rhan mewn gweithgareddau prif ffrwd. Mae'r unigolion yn

derbyn profiadau addysgol anffurfiol ar sgiliau bywyd fel coginio, siopa, croesi'r ffordd, diogelwch ar y we. Mae'r siawns i ennill cymwysterau mewn meysydd fel coginio, chwaraeon dan do, celf a drymio yn rhoi'r un cyfle ag eraill i bobl ifanc anabl i fynychu nosweithiau gwobrwyo sirol er mwyn dathlu llwyddiant. (Anabledd, Oedran)

Lansiwyd profiad rhithwir (VR) yng Ngaleri Caernarfon ym mis Gorffennaf i helpu defnyddwyr i ddeall sut beth yw byw gyda dementia - a hynny'n hollol ddwyieithog. Wedi'i ariannu gan Arloesi Gwynedd Wledig a Grant Cymraeg 2050 Llywodraeth Cymru, o dan arweiniad ein Gwasanaeth Technoleg Gwybodaeth ac Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant Cyngor Gwynedd, cafodd y prosiect ei greu gyda'r asiantaeth greadigol bwrpasol Galactig". (Anabledd)

Derbyniodd Cyngor Gwynedd adroddiad Arolygiaeth Gofal Cymru (AGC) sy'n cadarnhau fod gan ei Adran Plant a Chefnogi Teuluoedd "gryfderau sylweddol". Roedd y rhain yn cynnwys gweithlu "ymroddedig a sefydlog", "arweinyddiaeth gref" a "bwrdd rhianta corfforaethol yn awyddus i sicrhau canlyniadau da i blant sy'n derbyn gofal ac yn cael cymorth da gan bob rhan o'r cyngor". Mae sicrhau lles a diogelwch plant a theuluoedd Gwynedd wrth wraidd popeth mae'r Cyngor yn ei wneud er gwaethaf y pwysau hynod heriol sy'n wynebu gwasanaethau cyhoeddus. (Oedran)

Mi gafodd pobl ifanc Ysgol Glancegin, Maesgeirchen arweiniad ar sut i aros yn iach dros yr haf diolch i ddietegwyr sy'n cefnogi Rhaglen Cymru gyfan, Cyfoethogi Gwyliau Ysgol, 'Bwyd a Hwyl'. Mae'r cynllun yn darparu prydau iach, addysg bwyd a maeth, gweithgaredd corfforol a sesiynau cyfoethogi, mewn ardaloedd o amddifadedd cymdeithasol. Dyma'r tro cyntaf i'r math hwn o glwb gwyliau am ddim, sy'n cynnig amrywiaeth o weithgareddau hwyliog a bwyd iach, gael ei gynnal yng Ngwynedd. Roedd yn boblogaidd iawn ymysg teuluoedd. (Oedran)

Diwedd mis Hydref derbyniodd Bwrdd Partneriaeth Rhanbarthol y Gogledd £1.69m o Gronfa Trawsnewid Llywodraeth Cymru (cynllun Cymru Iachach) i ddatblygu gwasanaethau di-dor i bobl ag anableddau dysgu. Drwy integreiddio'r gwasanaethau iechyd a gofal cymdeithasol a'r trydydd sector yn fwy effeithiol, a defnyddio technoleg gynorthwyol, bydd y prosiect yn helpu unigolion i fyw'n fwy annibynnol a chael gofal yn nes at eu cartrefi. Bydd llai o ddyblygu mewn systemau cofnodi, fel nad yw bobl yn gorfod dweud rhywbeth

fwy nag unwaith. Mae'n datblygu ffyrdd newydd o weithio a allai gael eu defnyddio ledled Cymru yn y pen draw i leihau'r pwysau ar wasanaethau arbenigol yn y dyfodol. (Anabledd)

Agorwyd llwybr newydd ym mis Hydref ger safle Tŷ Moelwyn, Porthmadog gydag arian Grant Cyfalaf Seilwaith Gwyrdd a chydweithrediad gwahanol berchnogion tir. Mae'n addas ar gyfer cerddwyr, beicwyr a defnyddwyr cadeiriau olwyn. (Anabledd)

Cynhaliwyd ymgynghoriad cyhoeddus yn Nhachwedd a Rhagfyr 2018 i ganfod barn am y 63 toiled cyhoeddus a'r 35 toiled cymunedol sydd wedi eu lleoli mewn adeiladau megis caffis a siopau gynnwys cyfleusterau newid i fabanod a chyfleusterau newid ar gyfer pobl anabl. (Oedran, Anabledd)

Mae'r chwe sir yng ngogledd Cymru, wedi ymuno mewn partneriaeth â Sefydliad Tai Siartredig Cymru, i gyhoeddi Pobl, Cartrefi a Gwasanaethau: Dull rhanbarthol i fynd i'r afael â digartrefedd yng ngogledd Cymru. Mae'r ddogfen yn nodi strategaeth ranbarthol i fynd i'r afael â phob math o ddigartrefedd fel pobl yn cysgu allan, digartrefedd ymysg pobl ifanc, pobl yn byw mewn llety dros dro tra ar restrau aros tai cymdeithasol. Wrth wraidd y strategaeth, mae cynllun gweithredu rhanbarthol a chwe chynllun gweithredu unigol pob awdurdod lleol. (Oedran, Anabledd)

Mae dau o hyfforddeion Rheolwyr Yfory Cyngor Gwynedd, Arawn Glyn a Sara Marged Jones, wedi gweithio ar gynllun 'Cist Cof Cymuned' ar gyfer preswylwyr cartrefi Plas Gwilym, Penygroes; Bryn Blodau, Llan Ffestiniog a Phlas y Don, Pwllheli. Mae'r cynllun yn defnyddio hen luniau ac archif sain i helpu hel atgofion am fagwraeth y preswylwyr a'u helpu i gofio am y fro y cawsant eu magu ynddi. Ceir hefyd llyfr sgrap gwag, er mwyn iddynt allu ychwanegu eu hatgofion eu hunain, a sicrhau nad ydi hanesion lleol yn mynd yn angof. (Oedran)

Agorodd Hafod y Gest, datblygiad ar y cyd rhwng Cyngor Gwynedd a Grŵp Cynefin, yng nghanol tref a chymuned Porthmadog, yn agos at y siopau a chyfleusterau'r dref. Mae'n caniatáu i bobl hŷn yr ardal fyw'n annibynnol mewn amgylchedd cymunedol diogel gyda gwasanaethau gofal hyblyg hefyd ar gael. Ceir 26 o fflatiau dwy stafell wely a 14 o fflatiau un stafell wely ynghŷd ag ardaloedd cymunedol, fel stafell fwyta, lolfeydd, gerddi a stafelloedd gweithgaredd. Roedd y cynllun wedi rhoi profiad gwerthfawr o fewn y maes adeiladu i 12 prentis o ogledd Cymru. (Oedran, Anabledd)

Cynhaliwyd arddangosfa 'Menywod, Rhyfel a Heddwch' yn Storiell, Bangor, ar y cyd gyda Chanolfan Materion Rhyngwladol Cymru. Casgliad o waith gan y ffoto-newyddiadurwraig Lee Karen Stow oedd ydoedd, yn archwilio effaith rhyfel ar fywydau merched gyda'r darluniau yn adrodd straeon personol iawn a dangos sut mae merched wedi ysbrydoli'r ymchwil am heddwch ers diwedd y Rhyfel Byd Cyntaf. Ymhlith y portreadau roedd Ifanwy Williams o Borthmadog, 97 oed, un o sefydlwyr Heddwch Nain/Mam-gu, ac ymgyrchydd. (Rhyw)

Mae Llyfrgelloedd Gwynedd yn cynnig sesiynau Cymorth Digidol yn y cartref i bawb sy'n methu ag ymweld â'u llyfrgell. Mae hyn yn ychwanegiad at ein gwasanaeth Llyfrau i'r Cartref sydd wedi bod ar gael ers rhai blynnyddoedd. Bellach os yw pobl sy'n methu a chyrraedd llyfrgell eisiau cymorth i ymgysylltu yn ddigidol, neu eisiau cymorth ar ddefnyddio TG neu gael mynediad at wasanaethau digidol mae'r llyfrgell yn eu cynnig, megis e-lyfrau, e-lyfrau llafar neu e-gylchgronau, gall Llyfrgellydd ymweld â'r unigolyn yn ei ch/gartref er mwyn cynnig cymorth a chefnogaeth. (Anabledd, Oedran)

Yn dilyn cais gan grŵp LHDT/LGBT sy'n cyfarfod yn GISDA, Caernarfon, sefydlwyd casgliad LHDT parhaol yn Llyfrgelloedd Caernarfon a Bangor. Mi gydweithiodd Llyfrgelloedd Gwyneddi yn agos â'r gymuned LHDT wrth leoli'r adran ac rydym hefyd wedi ehangu ar yr amrywiaeth o deitlau a oedd eisoes mewn stoc. Roeddy Gwasanaeth yn falch o allu ymateb yn bositif i'r cais hwn ac yn hapus i ddarparu gwasanaeth llyfrgell sy'n adlewyrchu anghenion y defnyddwyr a'r gymdeithas gyfan. Mae'r casgliad

wedi'i anelu at oedolion ac oedolion ifanc gyda chymysgedd o lyfrau hunangymorth, ffuglen, ffeithiol a bywgraffiad, a llyfrau gan awduron LHDT. (Cyfeiradedd Rhywiol)

Mae'r Swyddog Tîm Chwaraeon am Oes i Ysgolion Arbennig yn rhoi amrywiaeth o sesiynau chwaraeon i'r ysgolion gan gynnwys pêl-fasged, cylched ffitrwydd, tennis a phêl droed. Yn ogystal gall ysgolion gael bloc o sesiynau mae nhw yn arbenigo ynddynt e.e. cafodd Hafod Lon a Pendalar gyfnod o 6 wythnos o griced yn cael ei redeg gan cried Cymru. Yn ogystal cafodd Pendalar gyfnod o 6 wythnos o sesiynau dringo yn nghanolfan dringo Beacon, Caernarfon a Hafod Lon yn cael ei sesiynau nhw yn Nghanolfan Hamdden Harlech. Ar ddiwedd y sesiynau yma mae gwahoddiad i gystadlu mewn cystadlaethau. (Anabledd, Oedran)

Cynhaliodd y Swyddog Datblygu Chwaraeon ar gyfer Pobl Anabl Ymgynghoriad Chwaraeon Anabledd ledled y Sir gyda 220 o holidauron yn cael ei lenwi. Mae'r canlyniadau wedi siapio yr wybodaeth mae

Canolfannau Byw'n Iach yn roi ar y wefan, cais Plas Heli am Grant Big Lottery a rhaglen waith strategol Chwaraeon Anabledd drwy'r sir. Yn ol adroddiad Chwaraeon Anabledd Cymru roedd y nifer o weithiau y cymerodd pobl anabl ran mewn digwyddiad chwaraeon drwy'r sir wedi cynyddu o 38,666 yn 2017 i 53,391 yn 2018. Yn ystod yr un cyfnod, roedd aelodau clybiau chwaraeon anabledd yng Ngwynedd wedi cynyddu, ac Aelodaeth o Ganolfannau Byw'n Iach bron wedi dyblu (o 431 i 844). Mae gwaith y Cynllun Insport wedi cyfrannu at hyn gyda rhaglen o gyrsgiau hyfforddiant cynhwysedd anabledd a gwaith datblygu. Mae'n sicrhau cydweithio agos rhwng adrannau'r Cyngor ac asiantau allanol yn cynnwys y 3ydd sector. (Anabledd)

Ym mis Chwefror cynhaliwyd agoriad swyddogol Hafan y Sêr. Mae'n cynnig gofal egwyl fer i hyd at chwech o blant ag amhariadau amrywiol mewn adeilad pwrpasol. Mae plant yn cael eu cyfeirio i'r ddarpariaeth sydd wedi ei leoli ym

Mhenrhyndeudraeth trwy dimau arbenigol plant yng Ngwynedd ac Ynys Môn. Mae'r adeilad yn cynnwys ystafelloedd modern, lle cyn hamdden agored, offer synhwyraidd, cyfleusterau cyfrifiadurol a gardd amgaeedig. Bydd y plant sy'n aros yn Hafan

y Sêr yn ei weld fel gwyliau – gyda chyfle i ymlacio, cael hwyl yng nghwmni ffrindiau, cymryd rhan mewn gweithgareddau, trio pethau newydd a datblygu sgiliau. Mae'r ddarpariaeth yn rhoi amser byr i deuluoedd a rhieni gael hoe o'u cyfrifoldebau gofalu, gan gael cael cyfle i wneud pethau mae llawer o bobl yn ei gymryd yn ganiataol fel mynd i siopa neu mynd am bryd o fwyd.

Gwybodaeth bellach

Cwynion a Sylwadau

Derbyniwyd un cwyn ffurfiol yn ystod y cyfnod 2018-19. Roedd yn ymwneud hefo'r dewisiadau ar ffurflen gais ar y wefan (nodwedd gwarchodedig – cyfeiriadedd rhywiol). Nid oedd y dewisiadau yn ddigon eang i siwtio pob angen. Fe newidwyd y ffurflen yn syth, gan ychwanegu opsiynau eraill, yn ogystal â symud i wirio ffurflenni eraill.

Daeth materion eraill i sylw'r Swyddog Polisi a Chydraddoldeb hefyd fel cwynion anffurfiol. Roedd nifer ohonynt ynglŷn ag ystafelloedd newid canolfan Byw'n Iach hefo'r teimlad nad oedd tegwch yn y ddarpariaeth i ferched (nodwedd – rhyw). Cymerwyd camau i newid yr arwyddion er mwyn esbonio'r sefyllfa yn well.

Derbyniwyd sylw arall am restr dewisiadau ar y wefan, y tro hyn am sipiwn a theithwyr (nodwedd – hil). Addaswyd y rhestr.

Yn ystod ymgynghoriadau ar arbedion derbyniwyd nifer o sylwadau ynglŷn â'r cwestiynau am nodweddion gwarchodedig oedd ar yr holiaduron. Nid oedd pawb yn deall pam roedd angen gofyn rhai o'r cwestiynau. Byddwn yn awr yn sicrhau ein bod yn esbonio'n well yr angen yr angen i ofyn y cwestiynau yn y dyfodol.

Gwybodaeth Cydraddoldeb

Gweler atodiad 2 am y ffigyrau monitro staff Cyngor Gwynedd

Erbyn hyn mae'r holiadur ei wella a'i ddiweddarau (gweler amcan 3). Rydym felly wedi gorfod gofyn i bawb lenwi'r ffurflen i mewn o'r newydd. Er fod yr ymateb o fewn yr amserlen wedi bod yn dda mae'r niferoedd sydd wedi ei lenwi yn anorod yn is. Byddwn yn parhau i weithio i annog mwy o bobl i'w lenwi ar gyfer y flwyddyn nesaf.